

Porodični posao u javnom preduzeću

Ekonomistica Vesna Butigan se odrekla otpremnine kada je 2015. godine otišla u penziju iz Javnog preduzeća „Hrvatske telekomunikacije Eronet“. Zauzvrat, Uprava je zaposlila njenu kćerku Mirjanu, profesoricu engleskog jezika i hrvatskog jezika i književnosti. Tako su, smatraju u Upravi, podmladili kadar i uštedjeli, a nisu mijenjali broj radnika.

Istraživanje Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) pokazuje da je Butigan jedna od najmanje četiri uposlenice koje su 2014. i 2015. godine otišle iz „Eroneta“ kako bi napravile mjesto svojoj djeci. U tom periodu u ovom javnom preduzeću niko nije zaposlen konkursnom procedurom.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) je dozvoljavala takvu praksu u javnim preduzećima, a proteklih sedam godina je samo formalno nastojala uvesti red pri zapošljavanju. Federalni revizori su utvrdili da je i pored toga postojao prostor za neregularno zapošljavanje i korupciju.

Osim djece uposlenika, svoja mjesta na visokim pozicijama u javnim telekomima pronalazili su i stranački kadrovi.

„Javna preduzeća i jesu, zapravo, najveći prostor političkim partijama da zapošljavaju svoje članove i da na taj način svoju bazu obezbjeđuju“, kaže Ivana Korajlić, vršiteljica dužnosti direktora Transparency Internationala BiH.

Direktor Sektora za upravljanje ljudskim resursima u „Eronetu“ Ivo Rotim kaže da preduzeće nije objavljivalo konkurse jer to nije bila zakonska obaveza (Foto: CIN)

Posao s koljena na koljeno

[Mirjana Butigan](#) je 2007. godine diplomirala na Filozofskom fakultetu u Mostaru. Radila je kao predavačica, prevoditeljica te kao administrativna radnica u privatnoj firmi. U međuvremenu se prijavljivala na konkurse u državnim institucijama, ali nije mogla dobiti posao.

Bezuspješno je posao tražila i u „HT Eronetu“ sve dok joj majka Vesna nije napravila mjesto. Vesna Butigan je iskoristila mogućnost da ode u prijevremenu penziju bez otpremnine, uz uslov da njena kćerka dobije posao. „Čovjek u takvim neakvim okolnostima, pa neću reći koristi svakakve mogućnosti, ali evo, znate, uglavnom, kakva je situacija“, kaže ona.

Mirjana Butigan danas radi u Sektoru za korisničku podršku

„Eroneta“, a za CIN kaže da su joj u opisu posla i prevođenje i komuniciranje sa korisnicima na engleskom jeziku.

Preko roditelja su u „HT Eronet“ tokom 2014. i 2015. godine zaposlene još najmanje tri osobe. Umjesto Ivanke Kožul, kuharice po zanimanju, u preduzeće je došao njen sin Dario, inženjer računarstva, dok je pravica Anka Grizelj osigurala mjesto kćerki Oliviji Grizelj-Perić.

Grizelj-Perić je bila savjetnica federalnom ministru trgovine Miloradu Bahilju, a potom jedna od direktorica u „Cestama Federacije“. Nakon toga je stigla u „Eronet“.

Uz dogovor sa Upravom, svi su dobili stalni posao nakon što su njihovi roditelji otišli iz preduzeća i odrekli se otpremnine. Federalno ministarstvo prometa i komunikacija im je za to dalo saglasnost.

Niko od ovih uposlenika nije želio govoriti za CIN.

U „Eronetu“ ovakvo zapošljavanje smatraju uspješnim. Praksu je pokrenuo tadašnji direktor Stipe Prlić koji kaže da je firma tako uz uštede dobila visokoobrazovani mladi kadar. Prlić je saglasan da je ovako uskraćena prilika drugim građanima da rade u „Eronetu“, ali smatra da svaka odluka ima prednosti i mane: „Bilo kako da se radilo, uvijek bi neko bio uskraćen, a mislim da je ovako ipak i nekakva zadovoljština – ljudi su radili 30 i nešto godina, a djeca su startala“.

Interes za posao u ovom preduzeću je veliki – trenutno se u bazi firme nalazi 22.000 prijava.

Ni „BH Telecomu“ zapošljavanje djece radnika nije bilo strano. Donedavni generalni direktor Mirsad Zaimović kaže da su bez konkursa zapošljavali članove porodica umrlih radnika.

„Htjeli smo da u tom smislu budemo socijalno osjetljivi“, pojasnio je Zaimović.

Bivši generalni direktor „BH Telecoma“ Mirsad Zaimović kaže da je u manjim sredinama bio problem naći kadar koji će rukovoditi direkcijom pa su direktore birali iz registra aplikacija (Foto: CIN)

Registar za izbor direktora

Prema dosadašnjem zakonu, javna preduzeća nisu bila obavezna objavljivati konkurse za prijem novih radnika. Tek od novembra 2018. godine Zakon o radu u FBiH to izričito propisuje.

Vlada FBiH godinama nije uspijevala uspostaviti transparentno zapošljavanje u javnim preduzećima, smatraju u Uredu za reviziju institucija FBiH.

Niko iz Vlade FBiH o ovome nije želio razgovarati sa novinarkom CIN-a.

U reviziji učinka „Transparentnost zapošljavanja u javnim preduzećima FBiH“ koja obuhvata i dva telekom operatera, revizori su zaključili da nisu svi zainteresovani građani imali jednake šanse za zapošljavanje u javnim preduzećima te

da su uprave imale diskreciono pravo da odluče kako će provesti zapošljavanje.

Tako su u „BH Telecom“ tokom proteklih godina novi radnici stizali i preko registra aplikacija. Iako je za vrijeme njegovog rukovođenja preduzećem na ovaj način primljeno više od 20 osoba, Zaimović nije mogao objasniti kako registar funkcioniše.

„Mogu nešto pogriješiti tu, vezano za funkcionisanje tog sistema, tako da ne rizikujem“, rekao je.

Iz registra aplikacija u direktorske fotelje „BH Telecoma“ sjeli su Mirza Drpljanin i Adis Halilović.

Njihovi prethodnici su novinarima CIN-a ispričali da su sa ovih pozicija otišli po političkoj liniji nakon smjene vlasti.

„Sasvim je normalno da neka druga stranka dođe i da predloži svoje“, kaže Munir Ramić, bivši direktor brčanskog „Telecoma“.

Njega je na ovoj poziciji naslijedio Mirza Drpljanin, dotadašnji šef Odjela za komunalne poslove u Vladi Brčko distrikta kao član Saveza za bolju budućnost (SBB).

Adis Halilović je dugogodišnji član Glavnog odbora Stranke demokratske akcije (SDA) i bivši poslanik u Skupštini Bosansko-podrinjskog kantona. Ovaj profesor odbrane i sigurnosti je nedugo po dolasku u „BH Telecom“ imenovan za direktora Direkcije „Goražde“.

Upravu „BH Telecoma“ su u prošlom mandatu činili članovi SBB-a i SDA. Uprava imenuje direktore direkcija na prijedlog generalnog direktora. Uprkos tome, bivši direktor Zaimović kaže da zapošljavanje nema veze sa politikom.

„Svakako sam ja obavljao šire konsultacije, vezano za imenovanje ljudi koji će rukovoditi pojedinim direkcijama“, kaže Zaimović za CIN, ali ne objašnjava s kim se konsultovao, s obzirom na to da Halilović i Drpljanin do tada nisu radili u

„Telecomu“.

Njih dvojica nisu htjeli razgovarati o načinu na koji su se zaposlili u ovom preduzeću.

U „HT Eronetu“ kažu da zapošljavaju iz svoje baze prijava. Direktor Sektora za upravljanje ljudskim resursima „HT Eroneta“ Ivica Rotim kaže da su svi zainteresovani za posao mogli poslati svoje podatke preko internet-stranice preduzeća. Rotim objašnjava da nisu mogli razgovarati sa svim kandidatima.

„Navala velika“, kaže on, ali nije mogao objasniti na osnovu čega su iz baze prijava birali kadrove.

U Transparency Internationalu BiH ne misle da je ovo ispravan način zapošljavanja. Oni su zagovarali izmjene Zakona o radu kojim bi bila uvedena obaveza objavljivanja konkursa. Od prijedloga Vlade do usvajanja Zakona u Parlamentu čekalo se skoro dvije godine.

Ivana Korajlić smatra da su javna preduzeća godinama odbijala da uvedu konkurs radi zapošljavanja po partijskoj, rodbinskoj i „svakoj drugoj liniji“.

„Kažu, eto, mi smo imali tu nekih prijava pa smo mi na osnovu toga. I baš među tim prijavama nečija kćerka, sin“, komentariše Korajlić.

Svoje mjesto u „BH Telecomu“ nalazili su kadrovi stranaka čiji su predstavnici činili Upravu ovog preduzeća. Bivši direktori regionalnih direkcija kažu da je normalno da stranke predlažu svoje ljude za vodeće pozicije u preduzeću (Foto: CIN)

Konkurs obustavljen, prijem nastavljen

Vlada FBiH je 2011. godine donijela zaključak da se u statute javnih preduzeća unese obaveza zapošljavanja isključivo preko javnog konkursa. Međutim, kada su nakon sedam godina revizori pitali za provođenje zaključka, za njega nisu znali ni u javnim preduzećima ni u ministarstvima koja su bila dužna da ga provode.

Vlada je nametnula i takozvani moratorij na zapošljavanje, odnosno zabranu prijema novih radnika bez njene saglasnosti.

Saglasnost za zapošljavanje u javne telekome su davali Vlada ili Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, ali samo formalno – nisu pratili ko će i kako biti zaposlen. U Ministarstvu kažu da za to nisu nadležni. Davali su saglasnost

da bi pratili broj zaposlenih, ali nisu imali garanciju da će njihove odluke biti ispoštovane jer moratorij nije bio obavezujući.

„Znači da mi, jednostavno, damo-ne damo, oni će postupiti po svom. A ovo njima služi kao pokriće da je neko to odobrio, da pokrije rad Uprave“, kaže Ernest Đonko, pomoćnik federalnog ministra za elektronske komunikacije i pošte.

On navodi da su javna preduzeća u Zakonu našla uporište da ne raspisuju javne pozive za posao. „Koliko god mi smatrali da je to netransparentno, nerealno, nepošteno prema drugima (...) to je, jednostavno, tako“, kaže Đonko.

Vlada je moratorij provodila sporadičnim zaključcima kojima je propisivala da preduzeća „odmah obustave konkursne procedure prijema zaposlenika“. Ovim nisu ograničavali druge načine zapošljavanja.

Prema CIN-ovom istraživanju, upravo su drugi načini dominirali prilikom zapošljavanja u „BH Telecomu“ i „HT Eronetu“.

U „BH Telecom“ je za četiri i po godine konkursnom procedurom došlo 70 osoba, od ukupno 336 primljenih.

„Ne bih se složio sa tvrdnjom da smo vrlo malo raspisivali konkurs“, kaže Zaimović.

„HT Eronet“ nije dostavio CIN-u podatke o zaposlenim, javnim konkursima, kao ni Statut preduzeća, navodeći da je riječ o ličnim podacima. Revizori su ustanovili da je u ovom preduzeću za tri godine zaposleno 100 osoba i da su sve primljene bez konkursa.

Bivši direktor „Eroneta“ Stipe Prlić je za CIN objasnio zašto je to tako:

„Raspisivali smo mi konkurs pa se na sedam radnih mjesta 1.200-1.300 ljudi javljalo i to je, jednostavno, nemoguće bilo. Toliko su procedure dugo trajale i uvijek svak' je

mislio, ko nije primljen, da je zakinut. I onda, pošto nam je zakonski to bilo omogućeno, mi smo tako radili“.

